

Odense Lærerforenings generalforsamling 2017

Formandens mundtlige beretning

Lyt engang og gæt på, hvem der har sagt sådan her:

”Kære lærere. Jeg har sagt det før, og jeg vil sige det igen. Det land som ikke er ven med sine lærere vil aldrig lykkes.”

Og gæt hvilket land, der har vedtaget følgende:

”Det skal sikres, at det er lærernes ansvar og faglige skøn, som skal afgøre hvilke metoder og virkemidler, som skal tages i brug i undervisningen for at nå kompetencemålene og opfylde skolens generelle samfundsmandat.” Det betyder, at det er den enkelte lærer, som bestemmer hvordan undervisningen i klasseværelset skal foregå, ikke skole, skoleleder eller kommune.”
Desværre nej – ikke Danmark og ikke Danmarks tredjestørste by – men henholdsvis Sverige og Norge - den svenske prins Daniel i en tale til de svenske lærere og en vedtagelse i det norske storting i 2016.

Men vi må kæmpe for og tro på, at tonerne fra vore nordiske naboer også vil nå Danmark, så vi igen kan komme på sporet af vores stolte folkeskoletraditioner - efterhånden som politikere og embedsmænd i Danmark skiftes ud, så de, der var bannerførere for konfliktmode, for lærerhetz og enevældig topstyring, erstattes af mennesker, der tror på fælles løsninger, har respekt for lærerne og deres faglighed og ønsker at gøre lærerjobbet til det ønskejob, det før har været for mange. Ganske enkelt ud fra et helt grundlæggende ønske om at styrke vores fælles folkeskole. Det er der hårdt brug for, og det haster. Om lidt står vi over for afstemninger til OK 18 og en eventuel ny konflikt, hvis ikke det lykkes at komme videre.

I Odense er vi nået langt, så derfor er der ros til de politikere, der har kæmpet for

- At der igen investeres i folkeskolen i Odense
- At vi har fået en lokalaftale i Odense
- **OG** at ønsket om forbedret trivsel er skrevet direkte ind i budgettet

Og der er ikke mindst ros, fordi Odenses politikere bevæger sig i en retning, hvor der bliver lyttet til os som de fagprofessionelle, og hvor der synes at være et reelt ønske om at finde fælles løsninger. En del kommuner rundt om os i Danmark står stadig på bar bund efter lockouten med Lov 409, med negativ retorik og manglende samarbejdsvilje. I Odense har vi stadig vores kolleger i CSV, som endnu arbejder under Lov 409, bare fordi de arbejder i en anden forvaltning. Det skal der rettes op på.

Men selvom vi er nået langt i Odense, er der lang vej op, når man på stort set alle områder har skullet starte fra bunden. Og vi er på mange områder startet fra bunden:

Vi har været gennem voldsomme besparelser gennem flere år, en stor fyringsrunde med retorikken om ”det bedste hold”, en opslidende lockout, nedladende holdninger til lærere og undervisning, en underfinansieret skolereform – i stedet delvist finansieret af lærernes forringede arbejdsvilkår, et læringsmålsstyrings- og datamareridt - og Odense Kommune har bestemt ikke ligget på den lade side. Kendt for at være én at de mest KL-tro kommuner er Odense ofte gået i front.

Den fortid er svær at komme fri af, fordi mange har oplevet på egen krop, hvilke konsekvenser det har haft og fortsat har - rundt om på skolerne i Odense.

Det tager lang tid og kræver mange synlige tegn på handlinger, der går i en anden retning. Det tager lang tid at få genoprettet den tillid, der har været så misbrugt og misligholdt. Derfor fylder vrede eller skuffelse også fortsat meget for mange af os, og det kan være svært at få øje på forbedringerne og at turde tro på, at der er håb for fremtiden. Der er stadig mange forhold, der spænder ben for den gode undervisning, uheldige beslutninger og udtalelser, som gør stor skade på den spirende optimisme, og frustrationer over manglende handling og indgriben, der skaber tvivl om, hvorvidt den nye tillids- og trivselsdagsorden er et reelt ønske.

Men selvom det kan være svært at få øje på forbedringerne, så er der grund til håb.

1. Vi er gået fra et besparelseskraav på folkeskoleområdet i budget 2017 på meget voldsomme beløb til en investering på godt 20 mio. og med et tilsagn om, at 25 % af den sidste del af pengene fra skattestigningen svarende til knap 40 mio. investeres i folkeskolen. Pengene er ikke udmøntet endnu, så der er endnu ingen positive ændringer at føle på skolerne, men allerede fra næste skoleår skulle første etape kunne gøre en forskel. Det svarer i skoleåret 16/17 til ca. 1 ¼ lærerstilling mere pr. skole i gennemsnit. Det er klart, at det ikke løser alle problemer, og Odense bruger fortsat langt færre midler end de øvrige storbyer og byerne omkring os.

Men det er et meget glædeligt vendepunkt, som viser, at politikerne i Odense arbejder i en ny retning, hvor man ønsker at investere i folkeskolen. Det er også vigtigt at anerkende politikerne for beslutningen om, at pengene ikke skal bruges til flere projekter og koncepter, men til stillinger, der skal gøre en forskel helt ude i klasseværelserne. Det bliver nu vigtigt, at holde dem, der skal udmønte pengene, fast på at det bliver til reelle ekstra stillinger.

2. Vi er gået fra fuld tilstedeværelse til en lokalaftale, der sikrer, at alle lærere har mulighed for fleksibilitet. Mange kunne ønske, den var bedre, men det var et vigtigt skridt.

Aftalen skulle også sikre, at ledelserne prioriterede, så der blev balance i arbejdsopgaverne ved at afsætte forventet tid på opgaveoversigten. Her er flere skoler nået langt. Nogle steder er det dog gået mindre godt, men aftalen kom meget sent, og det var en ny opgave for lederne. Aftalen var kun 1-årig, men i onsdags besluttede et enigt byråd at videreføre aftalen. Det er vi meget glade for, for vi vurderer, at der er flere gode elementer i aftalen, som vi ikke har set de positive virkninger af endnu. Det fremgik også af sagsfremstillingen til byrådet, at der ikke i dette skoleår har været tilstrækkelig mulighed for at efterleve lokalaftalens intentioner, fordi den først blev indgået sent i sidste skoleår. Så der er en klar forventning fra alle om, at i år 2 med aftalen, vil alle skoler kunne få intentionerne ført ud i livet til gavn for den gode undervisning.

3. Vi er gået fra årelange bortforklaringer af røde trivselsundersøgelser til, at en forbedret trivsel nu er skrevet direkte ind i budgettet. Politisk har man nu markeret, at det ikke kan fortsætte. Investeringer via skattestigningen og lokalaftalen er to konkrete handlinger, der allerede forventes at smitte af på trivslen. Ved næste trivselsundersøgelse vil lokalaftalen have et helt år på bagen, så effekten vil forhåbentlig slå igennem. Det kræver naturligvis, at alle skoler når langt i forhold til at lykkes med implementeringen. Men der vil fortsat være markant brug for at finde ændringer, der kan forbedre trivslen. Al forskning peger på, at lærerens engagement er den største enkeltfaktor med henblik på den gode undervisning. Det kræver naturligvis gode arbejdsvilkår og god trivsel.
4. Også strukturtjekkets skitser til omdannelse af 33 skoledistrikter til 9 superskole-distrikter med etablering af paddehatteskoler og fælles ledelse og sammenlægninger af klasser blev taget af bordet. Vi har aldrig brudt os om forslaget. I Danmark har vi stolte traditioner for en ubrudt

enhedsskole fra 0. til 9. klasse, og det er både dyrt og energikrævende at omstrukturere og omorganisere. Vi tror også på vigtigheden af en daglig, nærværende ledelse på hver enkelt skole.

Det er også meget glædeligt, at der nu er en klar politisk udmelding om, at i Odense er klassefællesskabet og klasselæreren igen afgørende for den måde, vi tænker skole på. Et væsentligt fokus på klassen som det forpligtende fællesskab.

Det har krævet et vedholdende fagpolitisk arbejde at nå hertil, hvor vi er i dag, og det vil det fortsat kræve for at komme videre. Det har været et langt og sejt træk at nå frem til en politisk erkendelse af, at investeringer i folkeskolen, i lærernes trivsel og arbejdsvilkår er afgørende for folkeskolens fremtid. Det pres, der er lagt, og som har ført til forbedringerne, har kun været muligt, fordi I har involveret jer og bakket op. Det fællesskab er uvurderligt, og det vil jeg gerne takke for. Læreres engagement og vilje til at ville en bedre folkeskole. Vores lærerfaglighed og aktive deltagelse i samfundsudviklingen kan ingen tromle ned. Når vi står sammen, og rykker sammen, så gør vi en forskel.

Og det får vi i høj grad også brug for i fremtiden. Folkeskolen er under pres. Flere og flere vælger at sende deres børn i privatskoler, der er lærerflugt fra folkeskolen, og vi risikerer, at vores samfund splittes op.

Hvis folk i stadig stigende grad vælger folkeskolen fra og klumper sig sammen i enklaver med ligesindede uanset om det er efter indkomst, religion eller politisk overbevisning, så får det alvorlige konsekvenser for sammenhængskraften. Om lidt er der kommunalvalg. Vi må sætte en dagsorden, så der fortsat arbejdes på at få folkeskolen i Odense op fra bunden. Det skal være åbenlyst, at i Odense vil vi mere med børnene, at i Odense vil vi en skole, som både forældre og lærere vil være en del af og ikke flygter fra, og at i Odense vil vi en folkeskole, vi alle kan være stolte af.

Tænk hvis vi i Odense får større fokus på det, der skaber kvalitet i undervisningen. Det kræver, at politikerne sikrer vilkår, så lærerne kan lykkes med deres opgave. Det er på ingen måde nemt at være lærer - og skal ikke være det. Men politikerne skal påtage sig ansvaret for, at lærerne har reelle muligheder for at leve op til kravene. Skolereformen blev lanceret som en reform, der bl.a. skulle sikre undervisning på en ny, spændende og anderledes måde. Samtidig er inklusionsopgaven vokset.

At kunne leve op til det, kræver ganske enkelt mere tid til forberedelse. Det stik modsatte er sket. Siden 2009 er antallet af lærerstillinger faldet med 14 % svarende til 7.700 stillinger, prisen pr. undervisningstime er faldet med 26 %, og antallet af undervisningstimer øget med 36 %. Før lockouten havde vi en arbejdstidsaftale med 405 timer til at forberede vores egen undervisning og 125 timer til fælles forberedelse og andet teamsamarbejde. Nu ligger vi langt, langt under det niveau - og nogle lærere har stort set ikke tid ud over de 5 timer om ugen, i lokalaftalen, til egen forberedelse - svarende til 200 timer om året. Ved 25-26-27 ugentlige undervisningstimer svarer det til omkring 10 minutters forberedelse og efterbehandling pr. undervisningstime.

Det kræver ikke det store analysearbejde at se, at det uundgåeligt har mærkbare konsekvenser i forhold til kvaliteten i undervisningen. Med de mange opgaver, der følger med undervisningen, skal vi have et langt lavere undervisningsmaximum. I Finland og Ontario, som politikerne ofte fremhæver, er undervisningsforpligtelsen 24 lektioner.

At sikre reel mulighed for balance mellem forberedelse og god undervisning er én af de allermest afgørende tiltag, om ikke den største for kvaliteten i undervisningen.

Tænk hvis vi i Odense, som i Norge, kunne lade det være lærernes ansvar og faglige skøn, der afgør hvordan undervisningen skal foregå i klasseværelset. Det giver ingen mening, at overivrige politikere, som de kaldes i Norge, og embedsmænd, der skal bevise deres berettigelse, forsøger at detailstyre undervisningen. Vi bruger enorme resurser på udarbejdelse af detaljerede bestemmelser, programmer og testsystemer, som stort set ingen lærere kan bruge i deres pædagogiske arbejde. Men som den nye undervisningsminister Merete Riisager udtrykker det: "Min erfaring med at implementere nye systemer i store organisationer har lært mig, at hvis man er ude af stand til at overbevise hovedparten af medarbejderne om værdien af det nye system, er det højst sandsynligt ikke medarbejderne, den er gal med." Desuden har OECD i årevis påpeget, at stor autonomi til lærerne - kan aflæses positivt i elevernes resultater.

Selvfølgelig skal vi lærere sætte mål for vores undervisning, men det skal være uden det læringsmålshysteri, som desværre fortsat hersker på nogle skoler, selvom der fra centralt hold rygcrawles gevaldigt. Lokalt er der også meldt en anden politisk holdning ud, og den burde nå ud til alle skoler.

Selvfølgelig skal IT være en naturlig del af undervisningen, og vi lærere skal kunne anvende IT, men det skal være lærerne, der vurderer hvornår IT giver mening i undervisningen, så det bliver folkeskolens og fagenes formål, der styrer teknologien, og ikke teknologien der styrer undervisningen. Teknologien må ikke fortrænge mundtlighed, dialog og samvær. Læringsplatforme, her i Odense "Min uddannelse", er et eksempel på et Learning Management System, som det fra centralt hold er besluttet, at vi skal anvende. Men der er ingen centrale beslutninger om "HVORDAN", det skal bruges. Der er altså rig mulighed for, at Odense lader lærernes professionelle vurdering være styrende i forhold til, hvordan vi underviser i overensstemmelse med folkeskolens formål og fagenes formål. Folkeskolens formål og fagenes formål rækker langt videre end et snævert og indskrænket fokus på læringsmålsstyringen. Folkeskolens formål og fagenes formål omfavner hele dannelsesbegrebet, og ord som åndsfrihed, ligeværd og demokrati må aldrig fortrænges af dataledelse, teststyring eller andre New Public Management-baserede tiltag. Dannelse gennem fagene er hele fundamentet for den måde, vi tænker skole på. Vi er nået så langt, at Børn- og Ungeforvaltningen sætter dannelse på dagsordenen bl.a. med en temadag her i foråret.

Tænk hvis den enkelte skole fik en økonomi, der gav den reelle muligheder for at løse sin opgave. Samtidig med at antallet af lærere er reduceret med tre gange så meget som antallet af elever, og elevernes timetal er blevet forøget med 36 % på landsplan, er inklusionsopgaven steget voldsomt. Det hænger naturligvis ikke sammen, og der skal lægges en langsigtet plan for at få økonomien genoprettet. Odense Lærerforening har igen i år lavet en inklusionsundersøgelse, og den viser desværre et trist billede af inklusionen i Odense.

Hele 86 % af lærerne svarer, at de har elever, der ikke får den særlige støtte, de har brug for. Et tal der endda er steget siden 2014.

Også vilkårene for undervisning i dansk som andetsprog og modtagelsen af flygtningebørn i Odense er kritisabel. En voldsom besparelse på DSA på 7 mio. svarende til ca. 14 lærerstillinger mindre er helt ubegribelig. Retorikken har været, at skoler med mange tosprogede har fået for mange penge i forhold til andre skoler. I virkeligheden er spørgsmålet ikke, om nogen får for meget, men at alle får for lidt, når vi sammenligner os med andre kommuner. Når truget er tomt bides hestene, og man finder en syndebuk. Lad os stoppe den retorik i Odense og i stedet arbejde for, at Odense rykker samlet. Vi arbejder her og nu på, at pengene tilbageføres. Der er ikke råd til svigt.

Modtageklasser er delvist erstattet af modtageflex. Det har vist sig at være en dårlig løsning. Man skal lære af sine fejl, så sæt i stedet ind med tiltag, der kan give modtageklasserne bedre vilkår for at lykkes.

Det samlede billede er, at især de svageste elever betaler prisen. Det er både menneskeligt og samfundsmæssigt alt for dyrt. Det er et billede, vi skal have ændret.

Tænk hvis arbejdet med trivsel ikke længere mest var pæne ord på papir - men reelle tiltag, der forbedrer trivslen. Arbejdet med at skabe balance mellem de opgaver, man skal løse, og den tid man har til rådighed, er naturligvis én af de store opgaver. Der er to måder at skabe balance på - at tilføje flere resurser eller at fjerne eller nedprioritere antallet af opgaver. Det er afgørende at prioritere kerneydelsen - undervisning og skabe en balance mellem forberedelse og undervisning. Det er klart, at en styrket folkeskole i en kommune med en økonomisk bundplacering, kræver fortsatte investeringer, men der er også helt gratis tiltag, der kan forbedre trivslen:

- a) Har man ikke råd til en lang skoledag, må den afkortes. Forskningen har igen og igen påpeget, at det er forkert at prioritere kvantiteten frem for kvaliteten i undervisningen. Her og nu har politikerne i Odense gjort det muligt ved, at skolerne fra næste år kan afkorte skoledagen og i stedet bruge timerne som ekstra støtte til elever med særlige behov.

Her kan investeringen i co-teaching komme i spil. Co-teaching, hvor en person med særlige specialkvalifikationer - eksempelvis en læsevejleder, matematikvejleder eller specialundervisningslærer f.eks. en AKT-vejleder - både planlægger, gennemfører og evaluerer undervisningen sammen med klassen lærer.

- b) En angivelse af forventet tid på opgaveoversigten er også helt gratis. Det giver lærerne en mulighed for gennemsigtighed i forhold til, hvilke opgaver, de skal løse og forventninger til omfanget. Det er også beskrevet i lokalaftalen, så det skulle være et tiltag, der for alvor virker fra næste skoleår.
- c) Det norske tiltag med stor tillid til lærernes professionalisme er også gratis. Det ville endda være en besparelse, fordi de mange timer, der bruges på alt arbejdet rundt om læringsmål, læringsplatforme, kontrol, osv., kunne bruges på kerneydelsen.
- d) **Odense Kommune kunne vælge at sende et klart signal om, at ytringsfriheden**, den værnes der om.

Det kunne ske helt uden omkostninger ved at trække den tjenstlige advarsel til Erik Schmidt for "negativ attitude og negativ adfærd" tilbage. Det er en sag, som allerede nu har kostet Odense Kommune flere hundrede tusinde skattekrone. Odense Kommune har netop lidt et klart nederlag, fordi de i næsten tre år har forsøgt at forhindre Erik Schmidt og Danmarks Lærerforening i at komme til at føre en principiel og vigtig sag om offentligt ansattes ytringsfrihed og om advarslen var i orden. Sagen har alt for længe ligget som en tung dyne over byens renommé. Så længe kommunen ikke vrister sig fri af den sag og trækker advarslen tilbage, skygger den for den ellers positive udvikling og de fine dogmer for god dialog, der er sendt ud på skolerne af rådkvinde Susanne Crawley i samarbejde med Odense Lærerforening.

- e) Politikerne kunne sikre, at lokal løn ikke blev et konfliktområde, som det har været på nogle skoler. Det virker jo helt uhensigtsmæssigt, at lade løn påvirke trivslen negativt pga. af nogle særlige Odense-beslutninger.

På lærerområdet opleves det ofte som helt umuligt at afgøre, om det ude på den enkelte skole er de lærere, der løser en særlig opgave, som løfter en større del af opgaven, end de lærere, der har mange undervisningstimer eller mange elever med særlige behov. Alle bidrager, og vi løfter i flok. Derfor fordeles lokallønnen ofte ligeligt eller næsten ligeligt. Tag det som en opfordring til politikerne om at fjerne dette særlige Odense løntildelingsprincip - helt uden ekstra omkostninger men til gavn for det gode arbejdsmiljø.

- f) Og tænk hvis vi i fællesskab med kommunen kunne samarbejde om, hvordan vi fastholder det stærke fagprofessionelle miljø, som vores kolleger i UOU, der også er en del af Odense Lærerforening, har opbygget. På trods af nedskæringer, nye lovreguleringer og opgaveændringer har UU-vejlederne sikret, at de unge får en højt kvalificeret, professionel og uvildig vejledning. UU er den institution i kommunalt regi, der i dag har størst erfaring med at skabe samarbejde på tværs mellem skole, ungdomsuddannelse og arbejdsmarkedet. Vi skal samarbejde om at sikre kvaliteten - også fremadrettet.

Der er altså rig mulighed at vi i fællesskab ser på helt konkrete tiltag, der kan sættes i værk for at forbedre trivsel. Nogle af dem er helt gratis. Det vil naturligvis også være afgørende for en forbedret trivsel, at kommunen handler, ved at der gribes markant mere konsekvent ind over for de arbejdspladser, som år efter år har alt for dårlige trivselsmålinger.

Tænk hvis vi i fællesskab kunne styrke folkeskolen i Odense.

Vi brænder for at fortsætte det arbejde, for folkeskolen er vores vigtigste bærende samfundsinstitution. Den er med til at opbygge og fastholde et samfund præget af demokrati og sammenhæng, fordi den er stedet, hvor børn med forskellige baggrunde mødes og indgår i et forpligtende fællesskab. Folkeskolen skaber det uddannelses- og dannelsesmæssige fundament for det enkelte barn og er derfor langt mere end det sted, hvor vi hver især hver dag sender vores børn afsted hen med skoletasken pakket.

Folkeskolen er afgørende for vores demokrati og tryghed. Derfor skal vi værne om og styrke vores fælles folkeskole.

Det kræver, at vi ser resurser til folkeskolen som en investering og ikke som en udgift. Det kræver, at vi fortsat kan tiltrække dygtige og engagerede unge, der ser lærerjobbet som attraktivt. Og det kræver, at folkeskolen igen bliver det naturlige valg, når forældre vælger skole.

Vi er stolte af at være lærere, og vi vil folkeskolen. Lad vendepunktet i Odense blive begyndelsen til en styrket folkeskole, og lad os finde gode løsninger sammen, for **"Det land, som ikke er ven med sine lærere, vil aldrig lykkes."**